

YALNIZLIK OLGUSU VE SANAL SOHBETİN YALNIZLIĞIN PAYLAŞIMINA ETKİSİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA^(*)

Üstün ÖZEN^(**)

M. Burçin KORUKÇU SARICI^(***)

Özet: İnternet'te çok fazla zaman geçirilmesinin insanları yalnızlığa sürüklediği, bireyleri ait olduğu sosyal çevreden koparttığı, akrabalık ve arkadaşlık ilişkilerini zayıflattığı, gerçek yaşamda kendini ifade edemeyen bireylerin sanalda daha rahat hareket ettiği gibi konular sürekli tartışılmaktadır.

Bu tartışmalara katkıda bulunmak amacıyla, Erzurum, Erzincan ve Ankara illerindeki üniversitelerde öğrenim gören 717 ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada sanal sohbetin yalnızlık ile ilişkisi araştırılmış ve elde edilen sonuçlar analiz edilip yorumlanmıştır. İlaveeten, sanal sohbet ortamlarına katılım, sanal sohbet ortamlarını kullanmayı etkileyen etkenler, sanal sohbet ortamlarının olumlu ve olumsuz etkileri ve bu ortamda kurulan arkadaşlıkları ele alınmıştır.

Literatürde hem internet kullanımının bireyleri yalnızlığa sevk ettiği hem de yalnız hissetmenin İnternet'e yönelttiği şeklindeki sonuçların kendilerini de destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet Arkadaşlığı, Sanal Sohbet, Yalnızlık

Abstract: Subjects such as; spending too much time on the internet leads people into loneliness, it tears individuals from the social environments they belong to, it weakens their relationships with family and friends and that individuals behave much easier on virtual communication than they do in real life are being continually discussed by means of scientific research.

Relationship between loneliness and virtual communication was researched on a total of 717 associate, undergraduate and graduate students studying at universities in the provinces of Erzurum, Erzincan and Ankara in order to contribute to these discussions. The results obtained were analysed and explained. In addition, participating in virtual environments, the factors which affect the use of virtual communication, the positive and negative effects of virtual environments and friendships established in this environment were also undertaken.

Results have been obtained supporting articles which state that the internet leads individuals into loneliness and steers those feeling desolate to the internet.

Key Words: Internet Friendship, Chat, Loneliness

I. Giriş

İnsanoğlunun araştırma, keşfetme, bulma ve yenileme dürtüleri sonucunda iletişim ve ulaşım son derece kolaylaşmakta ve dünyamız git gide

^(*) Bu makale 2009-4. sayıda yazarın ikinci ismi unutmaması gerekçesiyle tek yazarlı olarak yayına girmiş, daha sonra yazarın başvurusuyla iki isimli olarak bu sayıda yeniden yayına alınmıştır.

^(**) Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

^(***) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

büyük bir köy haline gelmektedir. Ancak gelişen teknoloji, ulaşım ve iletişim kolaylığına rağmen insanoğlu büyük bir yalnızlığa sürüklenmektedir. Yoğun iş ve yaşam temposu nedeni ile akrabalara, arkadaşlara yeterince zaman ayıramamakta ve ilişkiler zedelenmektedir. Batı toplumlarına nazaran aile ve arkadaşlıklara önem veren toplumumuzda bu zedelenmelerin etkisi daha fazla hissedilmektedir.

Günümüzde hemen her evde yer alan bilgisayarların yaşamlara girmesi bu yalnızlığı bir nebze olsun azaltsa da kişileri asosyalliğe sürüklemektedir. Sanal ortamda daha çok vakit geçirme sonucu kişiler gerçek dünyadan kopmakta adeta kendilerine ait bir dünya yaratmaktadırlar. Gerçek yaşamda daha çekingen olan kişiler ise sanal ortamda daha rahat hareket etmekte ve sanal ortamda arkadaşlıklar kurmada daha başarılı hale gelebilmektedirler. Dahası insanlar sanal alemde duygusal paylaşımlara girmekte duygusal sanal birliktelikler kurmaktadırlar. Kurulan bu tür arkadaşlıklar ve yakınlıklar örf, adet gelenek ve göreneklerin öneminin büyük olduğu toplumumuzda çatışmalar yaratmaktadır.

II. İnternet ve Yalnızlık

İnternet'in bireyleri yalnızlığa sürüklediği yapılan birçok araştırmayla kanıtlanmıştır. Kraut ve arkadaşları (1998; 1017-1031), güçlü bir iletişim aracı olan internetin, gerçek hayatta oluşturulan sosyal aktivitelerin ve sıkı bağların yerini aldığını; insanların gerçek sosyal yaşamdan ayrılarak sanal sosyal aktivitelere yönelmeye başladığını ifade etmektedirler. Ancak sanal bağlar, yapısı ve özellikleri itibariyle gerçek bağlardan daha zayıftır.

Yetişkinler ve genç ergenlere yönelik yapılan bazı araştırmalar, aşırı internet kullanımının yalnızlık hissi ve yalnızlık durumu ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Kraut ve diğerleri; 1998; 1017-1031). Aynı zamanda aşırı internet kullanımının eğitsel performansın azalması, ev dışındaki sosyal aktivitelere daha az zaman ayrılması ve bireylerin ebeveyn ve arkadaşları ile daha zayıf ilişkiler kurması gibi sonuçlar doğurduğu (Sanders ve diğerleri; 2000; 237-242) da iddia edilmektedir. Kraut ve arkadaşları (1998; 1017-1031) araştırma için, internet bağlantısı için tüm ihtiyaçlarını karşıladıkları 93 aileyi iki yıl boyunca izlemiş, iki yılın sonunda aile içi iletişimde ve karşılıklı sosyal destekte azalma olduğunu tespit etmişlerdir.

UCLA yalnızlık ölçeği kullanılarak yalnızlık düzeyi belirlenen bir üniversite öğrenci grubunda en yüksek yalnızlık duygusu yaşayan yüzde yirmilik grubun diğer grupla karşılaştırıldığı bir çalışmada, birinci grubun internet ve e-postaları daha fazla kullandıkları ve interneti duygusal destek için daha çok kullandıkları tespit edilmiştir. Yalnız bireylerin sosyal davranışlarının sürekli olarak çevrimiçi geliştiği ve yalnız bireylerin, daha çok çevrimiçi arkadaş edindikleri ve çevrimiçi arkadaşlıklarıyla tatmin oldukları ortaya konulmuştur. Yalnız bireylerin interneti daha çok kötü ruh hallerini düzeltmek

için kullandıkları ve internet kullanımının bu kişilerin günlük işlerinde sıkıntılara sebep olduğu belirlenmiştir (Morahan ve Schumacher; 2003; 659).

Bu konuda çalışma yapan araştırmacılardan Shotten (1991; 219-230) ve Turkle, (1984) anti sosyal bireylerin ilk önce bilgisayara, daha sonra da internete yöneldiklerini ifade etmektedirler. Rheingold (1993) ve Turkle (1995) gibi çevrimiçi yaşamın ilk araştırmacıları da yalnızlık ile internet kullanımı arasında bir ilişkinin olduğunu belirtmektedirler. Yalnızlıkla İnternet arasındaki ilişki konusunda çok sayıda ampirik çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda Yalnızlık ve internet kullanımı arasındaki ilişkiyi açıklamak için iki farklı hipotez kullanılmıştır. Birinci hipotez, aşırı internet kullanımı yalnızlığa sebep olur ve yalnız bireylerin interneti muhtemelen daha aşırı olarak kullanmasıdır (Morahan ve Schumacher; 2003; 659).

A. İnternet Kullanımı Yalnızlığa Sebep Olur

Yukarıda bahsettiğimiz bu iki hipotezden “internetin yalnızlığa sebep olduğu” görüşünü benimseyen araştırmacılar, sanal alemin kişilerin gerçek yaşam ile bağlantısını kestiği görüşünde birleşirler. Bu araştırmacılara göre internet kullanımı bireyleri gerçek dünyadan uzaklaştırarak onları aidiyet duygusundan ve gerçek dünya etkileşimlerinden mahrum kılarlar. Bireylerin internet kullanarak sanal alemde fazla vakit geçirmeleri, suni çevrim içi ilişkilere yönelmeleri, beraberinde bireylere yalnızlığı getirir. Hatta sanal alem birbirlerini önceden tanıyan bireyler arasında sınırlar oluşturarak bireyleri teknolojik yalnızlığa iter. Bu hipotezi destekleyen en kesin varsayım sanal alemdeki ilişkilerin gerçek yaşamdakilere kıyasla zayıf ve yüzeysel olmasıdır. Bu tartışmanın desteklenmesi, internet kullanımı ile sonuçlanan yalnızlıktaki artışın belgelendiği HomeNet çalışmasında sağlanmıştır Kraut ve diğerleri; 1998; 1017-1031.) HomeNet çalışması, 169 bireyi içeren 93 aileye iki yıl boyunca bedava veya ucuz bilgisayarla eğitim verilerek ve internet erişimi sağlanarak yapılmıştır. Katılımcılar, hem internet kullanımına başlamadan bir yıl öncesinde hem de internet kullanımına başladıktan sonra internet kullanımının gözlemlenmesine ve bireylerin psikolojik ve sosyal özellikleri hakkında kişisel rapor sağlanmasına izin vermişleridir. Araştırmacılar, yalnızlık durumundaki artışları ve aile içi iletişimin azalmasını, internet kullanımının artışı ile alakalı olan sosyal aktivitelere, mutluluğa ve bireyin sosyal iletişim ağındaki bir takım kişilere bağlamışlardır. Bu konu üzerinde yapılan diğer çalışmalarda da internet kullanımının sosyal ilişkiler üzerindeki etkisi doğrulanmıştır. Örneğin Stanford enstitüsünde yapılan bir çalışmada temsili örnek olan 4113 yetişkin Amerikalının internet kullanımı ile toplumsal yalnızlığın arttığı tespit edilmiştir. O’Toole’un (2000) yapmış olduğu araştırmada bir haftada beş saatten daha fazla internet kullanan bireylerin dörtte birlik kesiminin, internetin bireylerin ailelerine ve arkadaşlarına ayırmaları gereken zamanı azalttığına inandıkları; bunların %10’unun ise internet yüzünden ev dışı aktivitelere daha az katıldıklarına inandıkları saptanmıştır.

Ergenler üzerinde yapılan küçük bir araştırmada (Sanders ve diğerleri; 2000; 237-242), direk olarak belirlenmese de ergenlerin fazla internet kullanmalarının, zayıf aile ve arkadaş ilişkileri ile alakalandırılabilceği sonucuna varılmıştır.

B. Yalnız Hissetme İnternet Kullanımına Yöneltilir

İkinci hipotez, yalnız bireylerin internetin sağladığı geniş sosyal ağ ve değişen internet ilişkilerinden dolayı internet kullanımıyla daha çok meşgul olduklarını savunmaktadır. “Yalnızlık, bireyin sosyal ilişkiler ağı daha küçük olduğunda veya kişinin herhangi bir durumda arzu ettiğinden daha az tatmin olması durumunda ortaya çıkar (Frieze ve diğerleri; 1979; 54). Yalnız bireyler, aidiyet duygusunu tatmak, arkadaşlıklar kurmak ve sosyal hayatlarını geliştirmek, aktif olabilmek için bazı çevrimiçi sosyal aktivite gruplarına katılırlar. Sosyal etkileşim özellikle yalnız olan bireyler için çekici olabilecek çevrimiçi yollara dönüşür. Birçok yalnız birey için, bu durum internet kullanımının artışına ve kişilerin yaşamlarında internet ile ilgili problemlerin doğmasına yol açar (Morahan ve Schumacher; 2003; 433).

Bu konuda yapılan çalışmalarda ilginç sonuçlar elde edilmiştir. Yalnız insanlar muhtemelen yalnız olmayanlara nazaran sosyalleşmede daha fazla çekingen, endişeli ve utangaçtırlar (Solano ve Koester; 1989; 126-133). Arkadaşlık kurma, sosyal aktivitelere katılım ve herhangi bir gruba katılma konularında zorluk çekerler (Horowitz ve Sales; 1979; 762-764). Muhtemelen bu insanlar diğer insanlar ile daha az samimidirler ve bu durumlarını açığa vururlar (Berg ve Peplau; 1982; 624-630).

İnternet, yalnız bireylerin diğer kişiler ile etkileşim kurmaları için ideal bir sosyal ortam sağlar (Morahan ve Schumacher; 2003; 661). Sanal alemde fiziksel varlığın olmaması, kişilerin internette gizlice dolaşabilmeleri, kullanıcılara iletişim kuracakları kişi ya da kişileri seçme olanağı verir ve seçtikleri kişilere gönderecekleri mesajı hazırlama, zamanını belirleme imkanı sağlayarak sosyal etkileşimi kontrol edebilme imkanı sağlar. Bu durum internetin cazibesini artırır. Kısaca, hislerini açığa vurma, kendini ifade etme ve samimiyet kadar, sosyal özellikleri geliştirmek ve denemek için de uygun bir ortam sağlar.

İnternet kullanımı, aynı zamanda yalnız bireylerin yalnızlıktan kaynaklanan streslerini azaltmak ve kısmen de olsa olumsuz duygularını gidermek amacıyla yöneldikleri bir kaçış yolu olarak da görülebilir. Ancak yalnız bireyler için internet kullanımı, az da olsa başarısızlık ihtimali içerir. Yalnız bireylerin iş, okul ve sosyal yaşamlarında internet kullanımından kaynaklanabilecek bozulma ve problemlere yalnız olmayan bireylere nazaran daha fazla maruz kaldıkları görülmüştür (Loytskert & Aiello, 1997; Morahan-Martin & Schumacher, 2000; Young, 1998). Bu çalışmalar yalnız insanların online olarak daha fazla vakit geçirdikleri, daha fazla e-posta kullandıkları ve interneti duygusal destek amaçlı olarak kullandıkları, internet iletişiminin anonimliğinden hoşlandıkları için internet iletişimini yüz yüze iletişime tercih

ettikleri ve internet iletişimlerini sakladıkları ifade edilmektedir. Yalnız bireylerin, interneti diğerlerinden daha fazla kullanarak yalnızlık ile ilgili olumsuz ruh hallerini düzelttikleri tahmin edilmektedir. Sonuç olarak yalnız bireylerin diğerlerinden daha fazla internet kullanımları sonucu sanal ortamda hissettiklerini dile getirmede diğer insanlardan daha rahat oldukları tahmin edilmektedir (Morahan ve Schumacher; 2003; 663).

III. Üniversite Öğrencilerinde Sanal Sohbet Ortamlarını Kullanma ve Yalnızlık Duygusu

A. Araştırma Hakkında

Çalışmada Atatürk Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, TOBB ve Gazi Üniversitesi'nde öğretim gören ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrencilerinin oluşturduğu ana kütle kullanılmıştır. Örneğimizi ise bu ana kütle içerisinde seçilen 717 kişilik öğrenci grubu oluşturmaktadır.

Veri toplama yöntemi olarak nicel verilere dayanan araştırma ve ölçme yöntemi baz alınmıştır. Çünkü sanal sohbet ortamlarının kullanımı, kullanım amacı ve sıklığı kişilerin bireysel tercihlerine dayalı olarak değişmekte ve şekillenmektedir. Bu noktadan yola çıkılarak anket belirlenmesinde nicel verilere dayanan araştırma ve ölçme yöntemlerinin benimsendiği çalışmalarda yaygın olarak kullanılan Likert modeli esas alınmıştır.

B. Demografik Özellikler

Toplam 717 katılımcı üniversite öğrencisinin %55,4'ü erkek ve %44,6'sı kız öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların % 57,0'sinin yaşları 17 ve altında, %33,8'inin 18-21 arasında, %9,2'sinin 22 ve üzeri yaş grubundadır. Yine eğitim şekillerine bakıldığında, öğrencilerin %18,5'inin ön lisans, %75,5'inin lisans, %6,0'sinin lisansüstü öğrenci oldukları görülmektedir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	397	55,4
	Erkek	320	44,6
Yaş	17 ve daha küçük	409	57,0
	18-21 arası	242	33,8
	22 ve daha büyük	66	9,2
Eğitim Düzeyleri	Ön lisans	133	18,5
	Lisans	541	75,5
	Lisans Üstü	43	6,0

C. İnternet ve Sohbet Ortamlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların %40,4'ünün evde, %36,3'ünün internet kafede, %9,5'inin iş yerinde, %13,8'inin okulda interneti kullandıkları görülmüştür. İnternet kafelerin öğrenciler için hala yaygın kullanımı olan yerler olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların, %24,3'ünün son bir yıldır, %47,4'ünün 2-4 yıldır, %28,3'ünün 5 yıl ve daha uzun zamandır sanal sohbet ortamlarını kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu için sanal sohbetin uzun bir geçmişi olmadığı söylenebilir.

Ankete cevap veren öğrencilerin, %15,5'inin günde bir kere, %25,8'inin günde birkaç kere %12,0'sinin haftada bir kere, %27,9'unun haftada birkaç kere, %11,0'inin ayda birkaç kere ve %7,8'inin yılda birkaç kere sanal sohbet ortamlarına bağlanmakta oldukları görülmüştür. Bu sonuçlardan öğrencilerin yarıya yakınının günde en az bir kere sanal sohbet ortamlarına girmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Sanal sohbet ortamlarına her bağlandıklarında, katılımcıların %27,6'sı 1 saatten az, %46,3'ü 1-2 saat, %17,4'ü 2-4 saat, %8,6'sı 4 saatten fazla sanal sohbet ortamlarında zaman geçirmektedirler.

Tablo 2: İnternet ve Sohbet Ortamlarına İlişkin Bulgular

		Frekans	Yüzde
İnternete Bağlanma Yerleri	Evde	290	40,4
	İnternet Kafede	260	36,3
	İş Yerinde	68	9,5
	Okulda	99	13,8
Sanal Sohbeti Kullanma Süresi	Son bir yıldır	174	24,3
	2-4 yıldır	340	47,4
	5 Yıl ve daha uzun zamandır	203	28,3
Sanal Sohbet Ortamlarında Geçirilen Zaman	1 Saatten Az	198	27,6
	1-2 Saat	332	46,3
	2-4 Saat	125	17,4
	4 saatten fazla	62	8,6
Sanal Sohbet Ortamlarına Bağlanma Sıklığı	Günde 1 Kere	111	15,5
	Günde Birkaç Kere	185	25,8
	Haftada 1 Kere	86	12,0
	Haftada Birkaç Kere	200	27,9
	Ayda Birkaç Kere	79	11,0
	Yılda Birkaç Kere	56	7,8

Tablo 2: *İnternet ve Sohbet Ortamlarına İlişkin Bulgular (Devam)*

Sanal Arkadaşlık Sitelerine Üyelik	Hiç Olmadı	460	64,2
	Bir Tane Oldu	110	15,3
	Bir Kaç Tane Oldu	122	17,0
	Çok Sayıda Oldu	25	3,5
Sanal Arkadaşlıktan Gerçek Arkadaşlığa Geçiş	Hiç Olmadı	505	70,4
	1 Tane Oldu	78	10,9
	Bir Kaç Tane Oldu	105	14,6
	Çok Sayıda Oldu	29	4,0

Sanal arkadaşlık sitelerine hiç üyeliği olmayan katılımcıların oranı %64,2, bir tane sanal arkadaşlık sitesi üyeliği olanların %15,3, birkaç tane olanların %17,0, çok sayıda üyeliği olanların oranının ise %3,5 olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcı öğrencilerin %70,4'ü sanal ortamda tanışıp gerçek arkadaşlık kurmadıklarını, %10,9'unun bir tane, %14,6'sının birkaç tane, %4,0'ünün çok sayıda arkadaşlık kurduklarını ifade etmiştir. Sonuçlar sanal sohbet ortamlarında kurulan arkadaşlıkların büyük çoğunluğunun sanal olarak devam ettiğini göstermektedir.

D. Sanal Sohbet Ortamlarının Kullanılmasında Motive Edici Faktörler

Sanal sohbet ortamlarını kullanmalarında kullanıcıları motive eden faktörler incelendiğinde, konuşacak ya da beraber olacak kimse olmamasının katılımcıların yaklaşık üçte birinin sanal sohbet ortamlarına yönelmelerinde bir ölçüde etkili olması ilginçtir. Bu sonucun literatürde yalnızlığın insanları İnternet'e yönlendirdiği yönündeki çalışmaları destekler nitelikte bir sonuç ortaya koyduğu söylenebilir.

Katılımcıların yaklaşık dörtte üçü için sanal sohbet ortamları canı sıkıldığında zaman geçirme için tercih edilen bir uğraş olarak görülmektedir. Bu faktörün yalnızlığın paylaşımında dolaylı bir faktör olduğu ancak öğrencilerin gerçek arkadaşlıklar yerine sanal arkadaşlıklar ve sohbetler için zaman harcamaları da kayda değer bir sonuçtur.

Yalnızlık olgusunu ölçen önemli faktörlerden biri olan konuşacak birilerine ihtiyaç duyulması, sanal sohbetin tercih edilmesinde yine önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Katılımcıların sadece dörtte birinin problemlerini paylaşmak için sanal sohbet ortamlarını tercih etmeleri olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir. Tersten bakılınca problemlerin çözümünde yüz yüze arkadaşlıklarla sorunların paylaşıldığı, bireylerin bu konuda daha duyarlı olduğu söylenebilir.

Yalnızlık olgusunun en önemli sonuçlarından biri olarak düşünebileceğimiz sanal sohbet ortamlarına bağımlı hissetme, insanları gerçek

dünyadan koparan, arkadaşlık ilişkilerini zayıflatan, insanları daha içe kapanık bir hale getirebilen olumsuzluklar doğurabilmektedir. Kendini bir ölçüde sanal sohbet bağımlısı hisseden katılımcıların oranının yüzde yirmiler civarında olması düşündürücüdür. Bu durumun, literatürde İnternet'in yalnızlığa sürüklediğini iddia eden araştırmaları destekler nitelikte bir sonuç olduğunu söyleyebiliriz.

Katılımcıların neredeyse dörtte birinin sohbet ortamlarını kullanmalarında kendilerini yalnız hissetmelerinin bir ölçüde etkili olduğunu ifade etmeleri, literatürde yalnızlığın İnternet'e yönelttiği şeklindeki araştırma sonuçlarını destekler nitelikte bir sonuç olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3: *Sanal Sohbet Ortamlarının Kullanılmasında Motive Edici Faktörler*

		Hiç Etkili Değil	Etkili Değil	Az Etkili	Etkili	Çok Etkili	Toplam
Konuşacağım ya da beraber olacağım kimse olmaması	F	396	95	138	54	34	717
	Y	55,2	13,2	19,2	7,5	4,7	100,0
Canım sıkıldığında zaman geçirmek isteği	F	110	78	192	217	120	717
	Y	15,3	10,9	26,8	30,3	16,7	100,0
Konuşacak birilerine ihtiyacım olması	F	296	124	162	101	34	717
	Y	41,3	17,3	22,6	14,1	4,7	100,0
Yaşadığım problemleri paylaşacak ortamın sanal sohbet ortamlarında bulunması	F	414	131	96	50	26	717
	Y	57,7	18,3	13,4	7,0	3,6	100,0
Kendimi sanal sohbet ortamlarına bağımlı hissetmem	F	479	104	68	34	32	717
	Y	66,8	14,5	9,5	4,7	4,5	100,0
Kendimi yalnız hissetme duygusu	F	443	120	92	46	16	717
	Y	61,8	16,7	12,8	6,4	2,2	100,0

E. Demografikler ve Yalnızlığa İlişkin Değişkenler Arasındaki İlişki

Demografik özelliklerden cinsiyet, yaş ve eğitim şekli ile sanal sohbet ortamlarını kullanmada motive edici yalnızlığa ilişkin faktörler arasındaki ilişki korelasyon analizi ile araştırılmıştır. Yalnızlıkla ilgili değişkenlere cinsiyete ilişkin olarak baktığımızda, sanal sohbet ortamlarının kullanılmasında yalnızlık duygusunun erkeklerde daha etkili olduğu söylenebilir. Cinsiyet ile “konuşacak ya da beraber olacağı kimse olmaması”, “canı sıkıldığında zaman geçirmek

isteği”, “yaşadığı problemleri paylaşacak ortamın sanal sohbet ortamlarında bulunması”, “kendini sanal sohbet ortamlarına bağımlı hissetme”, “kendini yalnız hissetme duygusu” arasında y üzde bir önem düzeyinde, negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 4: Demografikler ve Yalnızlığa İlişkin Değişkenler Arasındaki İlişki

	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Şekli
Konuşacağım ya da beraber olacağım kimse olmaması	-,102** 0,006	0,042 0,265	-0,071 0,056
Canım sıkıldığında zaman geçirmek isteği	-0,113** 0,002	-0,045 0,230	-0,008 0,831
Konuşacak birilerine ihtiyacım olması	-0,035 0,354	-0,019 0,609	-0,035 0,346
Yaşadığım problemleri paylaşacak ortamın sanal sohbet ortamlarında bulunması	-0,105** 0,005	0,053 0,157	-0,043 0,255
Kendimi sanal sohbet ortamlarına bağımlı hissetmem	-0,170** 0,000	0,003 0,927	-0,131** 0,000
Kendimi yalnız hissetme duygusu	-0,103** 0,006	0,015 0,685	-0,057 0,129

*=0.05 önem düzeyi**= 0.01 önem düzeyi

Erkeklerin, kızlara oranla sanal sohbet ortamlarını yalnızlıklarına destek unsuru olarak daha çok kullandıkları, yalnız hisseden erkeklerin daha çok çevrimiçi arkadaş edindikleri ve çevrimiçi arkadaşlıklarıyla daha çok zaman geçirip problemlerini paylaştıkları, bir nevi sanal arkadaşlıklara daha bağımlı oldukları söylenebilir.

Eğitim düzeyi ile yalnızlığa ilişkin değişkenlerden sadece “kendini sanal sohbet ortamlarına bağımlı hissetme” değişkeni arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Daha değişik bir ifadeyle eğitim düzeyi yükseldikçe yalnızlığı paylaşmada sanal sohbet ortamlarına bağımlı hale gelme düzeyi azalmaktadır.

IV.Sonuç

İnternetin yaşamımızda vazgeçilmez hale geldiği günümüz dünyasında, şüphesiz ki internetin beraberinde getirdiği yenilikler ve kolaylıklar da giderek önemli hale gelmiştir. Öyle ki artık kişiler internet üzerinden yaşamlarını kolaylaştıracak pek çok işlem yapabilmektedirler. İnsanlar sanal alemlerde arkadaş bulabilmekte, toplantılar yapmakta, kendilerine adeta yeni bir dünya kurmaktadır.

İnternet kullanımı ve İnternet'in önemli bileşenlerinden biri olan sanal sohbet ortamlarının, bu ortamların en yaygın kullanıcısı durumundaki gençlerimizin yalnızlıklarının paylaşımında önemli bir araç olduğu, aynı zamanda içinde barındırdığı bağımlılık etkisi ile bir anlamda onları yalnızlığa da sürüklediği sonucuna ulaşılmıştır.

İnternetin hızlı gelişimi ve yaşamlara hızlı şekilde girmesi ile oluşan yeniliklerin ve bu yeniliklerin getirisinin daha fazla araştırılarak gerekli önlemlerin alınması, gençlerin ve internet kullanıcıların bilinçlendirilmesi, gerekiyorsa bu konuda eğitim almaları sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Berg, J., L. Peplau, "Loneliness: The Relationship of Self-Disclosure and Androgyny," *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol: 8, 1982, pp.624-630.
- Frieze, I., D. Bar-Tel, J. Carroll, *New Approaches to Social Problems*, San Francisco: Jossey-Bass, 1979, p.54.
- Horowitz, L., De Sales R. French, "Interpersonal Problems of People Who Describe Themselves Aslonely," *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol: 47, 1979, pp.762-764.
- Kraut, R., M. Patterson, V. Landmark, S. Kiesler, T. Mukophadhyay, W. Scherlis, "Internet Paradox: A Social Technology That Reduces Social Involvement and Psychological Well Being?," *American Psychologist*, Vol: 53,1998, pp.1017-1031.
- Loytskert, J., & Aiello, J., "Internet addiction and its personality correlates," Paper presented at the Eastern Psychological Association. April 1997.
- Morahan-Martin, J., P. Schumacher, "Loneliness and social uses of the Internet," *Computers in Human Behavior*, Vol: 19, 2003, pp. 659-671.
- O'Toole, K., Study offers early look at how Internet is changing daily life, *Stanford News*, 16 February 2000, <http://www.stanford.edu/dept/news/pr/00/000216internet.html>, SET: 25.08.2009.
- Rheingold, H., *The virtual community: homesteading on the electronic frontier*, Reading: MA: Addison-Wesley, 1993.
- Sanders, C., T. Field, M. Diego, M. Kaplan, "The Relationship of Internet Use to Depression and Social Isolation Among Adolescents," *Adolescence*, Volume:35, 2000, pp. 237-242.

- Shotten, M., "The costs and benefits of computer addiction," *Behavior and Information Technology*, Vol: 10, 1991, pp.219–230.
- Solano, C., N. Koester, "Loneliness and communications problems: subjective anxiety or objective skills?" *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1989, pp. 126–133.
- Turkle, S., *Life on the screen: identity in the age of the Internet*, New York: Simon & Schuster, 1995.
- Turkle, S., *The second self: computers and the human spirit*, New York: Simon & Schuster, 1984.
- Young, K., *Caught in the Net. How to recognize signs of Internet Addiction and a winning strategy for recovery*. NY: Wiley, 1998.
- Weeks, D. G., J. L. Michela, L. A. Peplau, M. E. Bragg, "Relation between loneliness and depression: a structural equation analysis," *Journal of Personality & Social Psychology*, 1980, pp.1213–1220.